

воали, които минаваха или се връщаха от литургия, катедралата, огромна, мрачна и величествена, гранитното спокойствие на Алкасар, къщата на Греко, крепостните стени и старинното великолепие на целия град – всичко това, да, всичко това й говореше за Ередиа, само за Ередиа!” Но както виждаме, тези колективни мегаартефакти са психологизирани, те стоят най-често разтворени в нечие съзнание или поне отразени в нечий поглед – а не просто монументално-обективистични. Така например София е многократно преобразувана чрез визиите на Бенц, Ирина, Морев, фон Гайер.

И още едно невероятно психологическо умение на белетриста Димов: представянето на нарастващата зависимост или радикалното изкривяване на едно съзнание. Съвсем бегло изброяване: морфиновият глад на Фани, полудяването на Мария – дъщерята на татко Пиер и съпруга на Борис Морев, ускопяването се алкохолизиране на самия Морев... Тези процеси са ни дадени като неотвратимостта на една съдба, с абсолютна убедителност.

Нека в заключение кажем: чрез Димитър Димов българските светове търсят и намират своите широки европейски пространства. А романите на Димов отварят в читателското ни съзнание нови битиета, които съвсем не се разпадат с привършването на прочита. Те съпътстват нашия реален живот, прелъстяват го, предоставят му допълнителни смисли.